

Cumbats per ina Catalugna libra

D'in atun a l'auter

DA GUIU SOBIELA-CAANITZ

■ **Mintga atun a Frankfurt am Main cumpara in tom nov da «Der neue Fischer Weltalmanach». Il volum 2019 è ussa sin maisa. Ina da sias parts ha num: «Staaten von Afghanistan bis Zypern» (pp. 27-521). Sut ses chavazzin «Spanien» stat: «Verwaltung: 17 Autonome Gemeinschaften» (p. 434).** Dentant mancan ils nums da lezzas cuminzas, cun las excepziuns da las inslas (Balearas e Canarias, p. 435). La cronica («ein turbulentes Jahr», p. 433) è clermain dominada da la Catalugna, ma na menziuna ni sia surfatscha (32 092 km², dapli che la Belgia) ni sia populaziun (7 555 830 olmas, dapli ch'il Danemarc). I suonda in'analisa da las paginas dedigadas a la crisa catalana.

Il referendum catalan e sias consequenzas

«Il referendum davart l'indipendenza dal pajais era fixà per l'emprim d'october 2017» (p. 435). Il text na declera betg ils motivs da lez referendum; il principal era la vasta derasaziun da l'aspiraziun a l'indipendenza suenter las grevas restricziuns da l'autonomia catalana decretadas 2010 dal Tribunal costituziunal spagnol (TC). «La regenza centrala ha cumandà a tut las autoritads communalas d'impedir il referendum (...). Ils 7 da settember 2017 ha il TC declerà il referendum illegal (...). Lez ha dentant gè lieu (...); ma la participaziun è stada da mo 42 %, e la confiscaziun d'urnas e da ce-

dels da votar ha impedi ina realisaziun en urden (...). Ils 27 ha il Parlament català (PC) declerà l'indipendenza da la Catalugna cun 70 vuschs cunter 10 cun 2 abstenziuns; la pli gronda part da l'opposiziun n'ha betg fatg part da la votaziun (...). Il medem di ha primminister Rajoy declerà (...) la dissoluziun da la regenza catalana e dal PC e cumandà l'elecziun d'in PC nov (...). Ils 30 ha la procura publica spagnola accusà Carles Puigdemont, schef da lezza regenza, ed auters regents catalans da rebelliun e revolta cunter l'autorità dal stadi (...). La giustia spagnola ha ordinà in arrest d'inquisiziun cunter otg commembers da la regenza da Puigdemont (...) ed in cumond europeic d'arrest cunter lez e tschels anteriurs ministers fugids en la Belgia (...). L'elecziun dal PC nov ils 21 da december ha dà ina stretga maioritad a las partidas favuraivlas a l'indipendenza (pp. 435-437).

Dapi zercladur 2018

L'emprim da zercladur 2018 ha il «Congreso de los Diputados» (Madrid) bittà giu la regenza da Rajoy ed elegì primminister spagnol il socialist *Pedro Sánchez Pérez-Castejón*. Lez fiss favuraivel ad autonomias pli vastas per las cuminzas territorialas dal reginam. Ma la profunda disfidanza catalana sa funda sin in'esperienza da trais tschientaners, dapi la conquista da Barcelona tras armadas franzosas e spagnolas (1714). «Pir lura pon ins discurre d'ina victoria dal stadi unitar absolut en Spagna»*. Il giurist *Quim Tor-*

ra, nov president da Catalunya, ha exprimì ses suspect a la «NZZ» dals 24 d'october 2018 (p. 3). La giustia spagnola n'ha anc betg laschè libers ils politichers catalans en «arrest d'inquisiziun». «Torra è persvas che lezza veglia statuir in exempel cun ils manaders separatistics; uschia gnissan ils foss tranter Madrid e Barcelona anc pli profunds (...). Il referendum illegal e lura la decleraziun d'indipendenza l'october passà han sveglià agitaziuns patrioticas tar blers Spagnols; quai restrenscha la libertad d'acziun da la regenza (...). Torra ha sa vieut anoverers. Da fanadur è'l i ad Edinburgh tar *Nicola Sturgeon*, scheffa da la regenza scota. Domadus han lura publitgà ina decleraziun che postulava referendums democratics per sclerir dumondas d'autodeterminaziun en il 21avel tschientaner. Era discutond cun la «NZZ» ha Torra renvià a l'exempel scot. Il Reginam unì ed er il Canada, nua che la provinza francofona da Québec ha vuschà duas giadas davart l'indipendenza, hajan sclerì a l'urna la dumonda da la suveranità. 'Nus na chapim betg ch'ils Catalans nun hajan il medem dretg ad in referendum' (...). A l'Universitad da Genevra ha Torra gist fatg part d'ina sentupada intitulada: 'Ina mediaziun internaziunala per la Catalugna?' (...). El pudess sa metter avant er ina mediaziun sur vias discretas.» Co va quai vinavant?

***Walther L. Bernecker et alii, Eine kleine Geschichte Kataloniens. Frankfurt am Main (Suhrkamp, ISBN 3-518-45879-2) 2007, p. 61.**